

WOERDEN IN HET RAMPJAAR 1672

Een reis door de tijd met nieuwe media

Slag bij Kruipin 12 oktober 1672

Beste tijdreiziger,

Vandaag krijg je de kans om met moderne media in de geschiedenis van onze stad Woerden te duiken.

We zijn in het jaar onzes heren 1672, heel Europa was in rep en roer en Koning Lodewijk de Veertiende had het snode plan opgevat het rijke Holland te annexeren. Op 24 juni 1672 verscheen een van zijn legercommandanten met honderden manschappen en ruiters voor de poorten van Woerden. Wat volgde was een van de zwaarste en meest avontuurlijke tijden uit de geschiedenis van Woerden.

Zet je smartphone aan en duik de geschiedenis in.

Hoe het werkt:

deze tocht is uitgezet met zgn. QR-codes. Deze bevinden zich op tegels verspreid door de stad. Door deze codes te scannen opent er in je smartphone een link die je informatie geeft over de gebeurtenissen van die tijd.

Te downloaden gratis software:

IPhone: Via de App-Store

Android: Via de Android market

Windows mobile: <http://www.i-nigma.mobi/>

1. Ons verhaal begint in de ochtend van 24 juni 1672 waarop jij als burger van het stadje Woerden plotseling van een buurtgenoot te horen krijgt dat er aan de oostzijde van de stad in de verte Fransen zijn gezien! Snel wordt de **Leidsche poort** gesloten om het naderend gevaar te weren! Zoek voor het oude stadhuis naar de tegel met de eerste QR code. Hier zal je door je smartphone de Poort in al haar glorie kunnen aanschouwen op de plek waar zij vroeger stond.
2. Vanaf deze plek loop je naar **de Hogewal** om de Fransen te bekijken die zich in groten getale aan de andere oever van de stadswallen aan het verzamelen zijn. Zoek hier de volgende QR code en aanschouw de plek waar de Fransen voor het eerst opdoemden na een lange voettocht vanuit het toen al bezette Utrecht.
3. Snel loop je door want nieuwsgierig als je bent naar zo een grote troepenmacht, wil je een van de eersten zijn die de Fransen voor de poort ziet staan. Haastig loop je naar het **Kasteel!** Daar aangekomen zie je tot je verbazing dat de Utrechtse poort wagenwijd open staat! Men heeft besloten de overweldigende troepenmacht ongestoord binnen te laten komen. Gelukkig spreekt een van je stadgenoten een woordje Frans en weet de bezetters in het kasteel op gepaste wijze te woord te staan. Gruwelverhalen van compleet uitgemoorde stadjes en dorpen lieten niets tot de verbeelding over. Dan maar bezet!
4. De Fransen eisen direct een goed onderkomen voor hun zieke manschappen. Zo laat op bevel van de Fransen de stadssecretaris het Proveniershuis ontruimen dat met zuur verdiende spaarcenten door de bewoners is opgericht als oudedagvoorziening. Alle bejaarden staan plotsklaps op straat! Waar moet iedereen heen? Niet iedereen heeft zo maar familie waar men heen kan.
5. Binnen enkele dagen is de complete troepenmacht in Woerden gestationeerd. Water, voedsel en hooi gaan op rantsoen en elke bewoner wordt gedwongen om een flink aantal kilo's hooi voor de paarden aan de Fransen te schenken. Op **de Waag** wordt streng gemeten of iedere burger wel aan de eisen weet te voldoen. Geen hooi genoeg? De koude ondergrondse kerkers wachten geduldig op je komst! Ondertussen worden de honderden soldaten bij de geschokte bewoners ingekwartierd.

6. Bij het **Stadhuis** bemerk je dat ook daar het vertrouwde beeld van in- en uitlopende bestuurders is aangevuld met de tronies van nieuwe machthebbers die vanuit hier hun scepter zwaaien in angstige samenwerking met het stadsbestuur. De angst zit er goed in!
7. Inmiddels is het oktober 1672. Holland is van alle kanten aangevallen. De Nederlanden zijn "redeloos, radeloos en reddeloos." Dit jaar zal de geschiedenis ingaan als het "rampjaar". De winter nadert. In de nabijgelegen **Lutherse kerk** houdt men ondertussen zijn hart vast. Het Lutherse geloof werd in de Nederlanden oogluikend toegestaan in deze zogenaamde schuilkerk. Nu de Katholieke Fransen zijn aangeland wordt het gebouw opeens geconfisqueerd. Het ingenomen hooi wordt hier zonder pardon opgeslagen. Waar de gelovigen hun diensten moeten houden, zal de Fransen een zorg zijn. In de nabijgelegen **stadsboerderij** heeft men naast de hier gebruikelijke kruiden heel wat fruit en andere gewassen kunnen oogsten. Granen en gepekeld vlees liggen hier in overvloed opgeslagen. De plotselinge instroom van Fransen zorgt echter voor grote tekorten!
8. In de **Voorstraat** loop je geërgerd langs het huis van de nog steeds dienstdoende secretaris van het stadsbestuur *Bernard Costerus*. Hij moet als intermediair toch wat kunnen doen aan deze wantoestanden. De man wijst je echter angstig de deur. Hij heeft het al moeilijk genoeg de Fransen tevreden te houden.
9. Even verderop zie je dat *Hugo Kotestein*, stadstimmerman, probeert een kind een plattegrond van de wapenopslagplaatsen van de Fransen door de **Leidsche poort** naar buiten te laten smokkelen. Hij had gehoord dat de Staatse troepen eraan kwamen om Woerden te bevrijden. Het naar buiten smokkelen mislukt echter en Hugo wordt gevangen genomen en in een kerker van het kasteel gegooid. Die wordt straks zeker opgehangen! Valt hij nog te redden?
10. In de nacht van 10 op 11 oktober staan de Staatse troepen inderdaad voor de poorten! De bevrijding is nabij! Dan plotsklaps verlicht een rode gloed de stad! De Fransen hebben de torenschanse van **de Petruskerk** in brand gestoken! Een oncontroleerbaar vuur zet de kerk al snel in lichterlaaie. De Fransen hopen zo hun kornuiten in Utrecht te waarschuwen die zullen het vuur vast en zeker als een teken van nood ervaren en troepen sturen. Plotseling klinkt er geschreeuw. Daar! een van de huizen naast de kerk heeft vlam gevat en al snel volgt een tweede. Het duurt niet lang of een groot deel van de houten huizen in de binnenstad van Woerden staat in lichterlaaie. De bevolking doet vergeefse pogingen het vuur te doven en de Fransen kijken lijdzaam toe, ze steken geen vinger uit. Tot overmaat van ramp reageren de troepen uit Utrecht op het signaal en schieten de bezetters te hulp. Noodgedwongen kiezen de Staatse troepen het hazepad.

De bezetting zal nog een jaar duren. Pas na de zomer van 1673 moet Lodewijk de Veertiende zijn troepen terugtrekken omdat Frankrijk door Spanje in het zuiden en de Duitsers in het oosten wordt aangevallen. In oktober 1673 verlaat de Franse bezetter voorgoed het stadje Woerden.. De littekens van de bezetter zitten diep en het zal nog tientallen jaren duren voordat de rijke handelsstad iets van haar voormalige glorie terug heeft gevonden.

Loop de route van 1 naar 10 en zoek de QR-codes

Alle tegels liggen in het trottoir, Let goed op het verkeer tijdens het lopen van de route.

De QR-tegels zijn op de volgende plaatsen te vinden:

1. Voor het hoektorentje van het voormalige Stadhuis op de Westdam
2. Op de Hogewal, in de bocht tussen de beide begraafplaatsen
3. Op de Hogewal, hoek Oostdam, naast de parkeerplaats
4. In de Rijnstraat, ter hoogte van nummer 87 (Grillroom Sphinkx)
5. In de Rijnstraat, ter hoogte van nummer 40 (OOK)
6. In de Havenstraat, ter hoogte van nummer 13 (naast de ondergrondse prullenbakken)
7. In de Achterstraat, naast de stadsboerderij, vlak bij de hoek met de Jan de Bakkerstraat
8. In de Voorstraat bij nummer 3 (tegenover de Bel-Company)
9. In de Voorstraat bij nummer 1 (voor de Italiaanse broodjeswinkel)
10. Op het Kerkplein voor de ingang van C&A, nabij de kazerne.